

Trendanalyse voorzieningenniveau Den Helder De feiten op een rij

Deel A. Totaalbeeld

Deel A. Totaalbeeld

Inleiding

In dit **Deel A. Totaalbeeld** schetsten we de belangrijkste resultaten van de Trendanalyse voorzieningenniveau Den Helder. Dit doen we aan de hand van de volgende onderdelen:

1. Aanleiding, vraagstelling en aanpak van het onderzoek
2. Samenvatting van de ambities van het Helders Perspectief
3. Samenvatting van de trends en verbinding met het Helders Perspectief

In **Deel B. Trends** beschrijven we de ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht voor de volgende thema's

1. Bevolking
2. Huishoudens
3. Wonen
4. Onderwijs
5. Arbeidspotentieel
6. Arbeidsmarkt
7. Recreatie en toerisme
8. Gemeentelijke uitgaven

Deel C. Bijlagen bevat de bijlagen bij deze rapportage.

1. Aanleiding, vraagstelling en aanpak

Het hoofdstuk 'aanleiding, vraagstelling en aanpak' schetst de achtergrond van het onderzoek, de vragen die beantwoord worden en de werkwijze die we hebben gehanteerd om deze vragen te beantwoorden.

1.1 Aanleiding

- Den Helder is een stad in ontwikkeling. Met het Uitvoeringsprogramma Helders Perspectief, waarvan het eerste traject liep in de periode 2018-2023 en de tweede uitvoeringsperiode loopt van 2024-2027, richt de gemeente zich op positieve veranderingen. Dit betreft onder meer een toename van de werkgelegenheid en het op peil houden en verbeteren van het voorzieningenniveau. Om de ambities van dit programma te realiseren wordt door tal van organisaties samengewerkt.
- Bevolkingsontwikkelingen zijn van invloed op het draagvlak voor de Helderse voorzieningen. Naar verwachting krijgt Den Helder de komende jaren te maken met bevolkingskrimp, die gepaard gaat met vergrijzing en ontgroening. Daarnaast zorgen ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor druk op het voorzieningenniveau. Vacatures zijn moeilijk te vervullen en de omvang van de (werkzame) beroepsbevolking staat onder druk als gevolg van de demografische ontwikkelingen.
- Om meer zicht te krijgen op de wenselijke maatregelen voor het op peil houden/verbeteren van het voorzieningenniveau, is kennis nodig over relevante trends op de hiervoor genoemde thema's. Daarbij is ook inzicht nodig in hoe de feitelijke uitgaven voor de gemeentelijke voorzieningen zich ontwikkelen. Immers de uitgaven die worden gedaan hebben effect op de omvang en de kwaliteit van de voorzieningen. In samenspraak met de fracties in de gemeenteraad, heeft de Helderse Rekenkamer door Kurtosis een onderzoek laten uitvoeren, dat uit twee fasen bestond.
- **Fase 1** ("de feiten op een rij") van dit onderzoek bestond uit het in beeld brengen van relevante trends ten aanzien van onder meer bevolking, arbeidsmarkt en gemeentelijke uitgaven. Doel van deze fase was richting te geven aan de uitwerking van wenselijke maatregelen. Daarnaast vormde fase 1 de basis van de verdiepingsslag in **fase 2** van het onderzoek ("gerichte verdieping"), waarin de verbinding is gelegd met de ambities in het Uitvoeringsprogramma 2.0 van het Helders Perspectief uit 2024.
- De verdieping in fase 2 bestond uit twee onderdelen:
 1. deskresearch waarin algemene, landelijke trends en praktijkvoorbeelden in beeld zijn gebracht die relevant zijn voor de realisatie van de ambities van het Helders Perspectief
 2. een interactieve bijeenkomst met programmaleiders en ambtenaren met een terugblik op de effectiviteit van het Helders Perspectief sinds 2018 en een vooruitblik op de ontwikkelkansen tot de periode tot 2050.
- De inzichten uit zowel fase 1 als fase 2 geven richting aan de nieuw te formuleren integrale strategische visie 2050.
- In deze deelrapportage wordt het totaalbeeld geschetst van "de feiten op een rij". Over de resultaten van de verdiepingsslag in fase 2 wordt separaat gerapporteerd.

1.2 Vraagstelling

In de trendanalyse “de feiten op een rij” zijn de volgende vragen beantwoord:

1. Hoe heeft de Helderse bevolking zich sinds de start van het Helders Perspectief in 2018 ontwikkeld?

- a. Wat zijn de trends ten aanzien van het aantal inwoners naar relevante achtergrondkenmerken, zoals leeftijd en samenstelling van de bevolking?
- b. Wat zijn de trends ten aanzien van het aantal huishoudens, hun samenstelling, inkomen en hun woonsituatie?

2. Wat zijn de ontwikkelingen ten aanzien van de woningmarkt met betrekking tot:

- a. de woningvoorraad
- b. de bewoning daarvan door huishoudens
- c. de woonlasten voor huishoudens
- d. huisvesting van aandachtsgroepen

3. Wat zijn de trends op het gebied van onderwijsdeelname en geslaagden?

- a. Welke trends zijn zichtbaar naar onderwijssoort en –niveau?

4. Hoe heeft het arbeidspotentieel zich sinds 2018 ontwikkeld?

- a. Wat zijn de trends ten aanzien van de ontwikkeling van de beroepsbevolking, naar relevante achtergrondkenmerken als leeftijd en opleiding?
- b. Welke trends zijn zichtbaar in de ontwikkeling van het uitkeringsgerechtigden naar type uitkering?
- c. Wat zijn de trends ten aanzien van de uitstroom uit het onderwijs?
- d. Wat is de verhouding tussen inkomende en uitgaande pendel?

5. Hoe heeft de arbeidsmarkt zich sinds 2018 ontwikkeld ten aanzien van:

- a. het aantal banen
- b. het aantal vacatures, naar beroepsgroep en beroepsniveau
- c. het aantal werkzoekenden
- d. spanning tussen vraag en aanbod

1.2 Vraagstelling (2)

6. Welke trends hebben zich voorgedaan op het gebied van recreatie en toerisme, uitgedrukt in:

- a. aantal gasten en overnachtingen
- b. intensiteit en dichtheid van het aantal overnachtingen

7. Welke financiële dynamiek is zichtbaar in de gemeentelijke voorzieningen?

- a. Hoe hebben de feitelijke uitgaven zich de afgelopen jaren ontwikkeld op de verschillende beleidsvelden (hoofdtakvelden)?
- b. Hoe hebben de gemeentelijke uitgaven zich ontwikkeld in vergelijkbare gemeenten (benchmark)?
- c. Hoe verhouden de feitelijke uitgaven zich tot de objectieve verdeling van middelen waarvan het gemeentefonds uitgaat?

1.3 Werkwijze data-analyse

Voor het beantwoorden van de vragen is de volgende werkwijze gevolgd:

1. Er is een online **kick-off** georganiseerd met de leden van de Rekenkamer om de scope van het onderzoek te bepalen. Daarbij is ingegaan op:

- de gewenste samenstelling van de **dataset**. De uiteindelijke dataset is opgenomen in bijlage 1 van deel C. Bijlagen;
- het gewenste **aggregatieniveau** van de data.
 - Indien beschikbaar, zijn de gegevens minimaal voor de gemeente Den Helder gepresenteerd.
 - Daarnaast is een vergelijking gemaakt met de relevante regio. Per thema kan de regionale indeling verschillen. In de tekst is aangegeven wat de gebruikte regio-indeling is. Zie voor een overzicht van alle regio's bijlage 2 in Deel C. Bijlagen.
- de inhoud en omvang van de benchmark. In bijlage 4 is beschreven welke gemeenten in de benchmark zijn opgenomen en op basis van welke criteria deze gemeenten zijn geselecteerd.
- de projectplanning en het gewenste eindproduct.

2. Vervolgens zijn de **trends in beeld** gebracht d.m.v.:

- verzamelen, bewerken en analyseren data uit openbare bronnen;
- opstellen conceptrapportage.

3. Op basis van de conceptrapportage is een **terugkoppelsessie** gehouden met de Rekenkamer. Daarin:

- zijn de voornaamste trends gepresenteerd;
- zijn we met elkaar in gesprek gegaan voor een nadere duiding van de betekenis van de geschetste trends voor het voorzieningenniveau;
- hebben we de conceptrapportage besproken en zijn suggesties gedaan voor de eindrapportage.
- De tussentijdse resultaten zijn intern binnen de organisatie voorgelegd en in een bijeenkomst gepresenteerd aan fractievoorzitters/vertegenwoordigers van de fracties. Daarbij is ook gevraagd naar wensen voor de nadere verdieping.
- Op basis van de sessies heeft een aanvulling van de dataset plaatsgevonden, die tot de uiteindelijke dataset en deze rapportage heeft geleid.

2. Ambities Helders Perspectief

In dit hoofdstuk worden de ambities van het Helders Perspectief 2.0 (2024-2027) samengevat.

Ambities Helders Perspectief (1)

In 2018 is 'Helders Perspectief 'Van Krimp naar Groei' (2018-2023) opgesteld. Met dit uitvoeringsprogramma is samen met relevante partners, zoals onderwijs, ondernemers en de Koninklijke Marine, ingezet op het versterken van de arbeidsmarkt, waarbij met name is ingezet op het vervullen van vacatures. Vanaf 2024 wordt uitvoering gegeven aan het programma Helders Perspectief 2.0 (2024-2027). Dit uitvoeringsprogramma is erop gericht om een toename van de werkgelegenheid, verbeterde voorzieningen een dynamischer stadsleven, een stijging van het aantal inwoners, nieuwe woningen en een toename van de economische bedrijvigheid te realiseren. Hiervoor wordt samengewerkt met partnerorganisaties vanuit de sectoren recreëren, wonen, werken en leren. De ambities van het Helders Perspectief 2.0 vallen in 4 thema's uiteen:

1. **Wonen:** het aanbieden van een aantrekkelijk woningaanbod in koop- en huursector (zowel corporatie- als vrije sector) met passende prijzen voor de Helderse inwoners. Daarbij is ook aandacht voor starters, hybride werken en duurzaamheidsinitiatieven.
2. **Werken:** met aandacht voor:
 - Zorgen voor een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat, het faciliteren van lokale bedrijvigheid voor de kernsectoren scheepsbouw, offshore, havengerelateerde bedrijvigheid en logistiek, onderhoud en inspectie, marine en energietransitie. Daarbij is ook aandacht voor het optimaal benutten van bedrijventerreinen.
 - Bieden van een mix aan voorzieningen in centrumgebieden, zoals een combinatie horeca, detailhandel, diensten en wonen
3. **Leren:**
 - Aansluiting onderwijs op toekomstige arbeidsmarkt en gericht op sectoren maritiem, technologie, energie, zorg, toerisme en agri
 - Samenwerking tussen het mbo en het bedrijfsleven, inzet op eigentijds onderwijs met ontmoeting en praktijkgericht leren
 - Het vervullen van de vraag naar mbo-geschoold personeel in de sectoren zorg, maritiem, energie en techniek

Ambities Helden Perspectief (2)

4. **Recreëren**, waarbij wordt ingezet op:

- de sociaal-maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme, zoals het aanbieden van (voorzieningen die aansluiten op de behoefte van de inwoners
- het behoud van cultuur en erfgoed
- het vergroten van het draagvlak voor natuur door inzet op recreatie en toerisme
- de economische waarde door versterking van het stedelijk toerisme die bijdraagt bij aan behoud van voorzieningen
- de gezondheidswaarde, zoals zorgen voor een beweegvriendelijke openbare ruimte

De bovengenoemde thema's hebben een **gemeenschappelijke ambitie**, namelijk **het aantrekken van potentiële bewoners op basis van bepaalde demografische kenmerken zoals leeftijd, inkomen en specifieke regio's of wijken.**

3. Samenvatting resultaten

Per thema worden de belangrijkste trends samengevat. Daarbij wordt per thema telkens de verbinding gelegd met het Helden Perspectief.

Inwoners

Trends

- In de periode 2018-2024 was er in Den Helder sprake van een **minimale bevolkingsgroei**. In de jaren dat er bevolkingsgroei is geweest (2019, 2020 en 2022) was dat het gevolg van migratie. Er was namelijk jaarlijks sprake van een negatief geboorteoverschot. Verhuizingen speelden in de bevolkingsontwikkeling van Den Helder een minimale rol tussen 2018 en 2024. Er is sprake van een **lichte ontgroening en een sterke vergrijzing**.
- Tot 2050 is er, in afwijking van de trends in de Kop van Noord-Holland en de arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord, zelfs sprake van een behoorlijke **bevolkingskrimp**. Een mogelijke verklaring hiervoor is de (verwachte) ontwikkeling van de woningvoorraad.

Verbinding met het Helders Perspectief

- De demografische ontwikkelingen kunnen zorgen voor druk op de bestaande voorzieningen in Den Helder. Niet alleen neemt het draagvlak voor voorzieningen af als gevolg van de daling van het aantal inwoners. De daling van het aantal jongeren en de vergrijzing in de afgelopen jaren zorgen ook voor verandering in de behoefte aan het soort voorzieningen.
- Daarnaast neemt als gevolg van de vergrijzing de druk op de beroepsbevolking toe, omdat het aandeel 65-plussers groeit ten opzichte van de productieve leeftijdsgroep 25-64 jaar (grijze druk).
- Jongeren zijn belangrijk voor de toekomstige beroepsbevolking. Daarom is het belangrijk te blijven investeren in voorzieningen die voor jongeren van belang zijn om Den Helder voor jonge ouders met kinderen en voor jongeren aantrekkelijk te houden.
- Het is belangrijk om na te gaan in hoeverre sturing op de woningvoorraad wenselijk en mogelijk effectief zou kunnen zijn om bevolkingskrimp tegen te gaan.

Huishoudens

Trends

- Het aantal huishoudens in Den Helder is sinds 2018 licht gegroeid. Wanneer we inzoomen op de samenstelling valt op dat vooral het aantal **eenpersoonshuishoudens** is toegenomen en daarbinnen vooral een **groei van de 65+-huishoudens**.
- Huishoudens in Den Helder hebben gemiddeld **minder te besteden** dan huishoudens van omliggende gemeenten. Dat blijkt ook uit het aandeel huishoudens met een inkomen van 120% onder het sociaal minimum. Voorzieningen waarvoor betaald moeten worden zijn voor hen minder goed bereikbaar. Het lagere inkomensniveau is ook van invloed op de betaalbaarheid van wonen.

Verbinding met het Helders Perspectief

- De groei van eenpersoonshuishoudens en de groei van oudere huishoudens zorgen voor druk op de woningmarkt, omdat de behoefte aan voor alleenstaande ouderen geschikte woningen toeneemt. Daarbij is het ook belangrijk dat er voorzieningen zijn in de nabijheid van de woningen.
- Het is belangrijk om te bewaken dat belangrijke voorzieningen waarvoor betaald moet worden, waaronder wonen, bereikbaar blijven voor de huishoudens die minder te besteden hebben.

Wonen (1)

Trends

- In de periode 2018-2024 is de woningvoorraad in Den Helder gegroeid met 2,7%. Dit is een bescheidener groei dan gemiddeld in de regio Kop van Noord-Holland en de Woondeal-regio Noord-Holland Noord. De grootste groei is te zien bij corporatiewoningen (ruim 20%).
- Het gemiddelde jaarlijkse aandeel toevoegingen aan de woningvoorraad (door sloop en functiewijzingen van gebouwen) ligt in Den Helder lager dan in de Woondeal-regio Noord-Holland Noord, terwijl het aandeel onttrekkingen (bijvoorbeeld door sloop) iets hoger ligt.
- Wat betreft de samenstelling van de woningvoorraad is het aandeel koopwoningen in Den Helder lager dan in de Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Noord. Verder zijn er verhoudingsgewijs meer meergezinswoningen dan in de Kop van Noord-Holland, maar ongeveer net zoveel als in Noord-Holland Noord. Het grootste deel van de eengezinswoningen bestaat uit tussenwoningen.
- De **WOZ-waarde** van koopwoningen is relatief laag in Den Helder. Dit kan een aanzuigende werking hebben op kopers vanuit andere gemeenten. Zij hebben mogelijk wel meer te besteden aan voorzieningen, maar beperken de beschikbaarheid van woningen voor Helderse inwoners.
- Meergezinswoningen worden met name bewoond door eenpersoonshuishoudens. Er is een toename te zien van 75-plushuishoudens in eengezinswoningen. Het aandeel 75-plussers in eengezinswoningen ligt in 2023 4 %-punt hoger dan in 2018. Dit is mogelijk het gevolg van beperkte doorstroming op de woningmarkt.
- Het lagere inkomensniveau van huishoudens in Den Helder maakt dat er een grote behoefte is aan sociale huurwoningen, wat ook blijkt uit het hogere percentage **huishoudens dat in een sociale huurwoning** woont. Tegelijkertijd groeit het aantal **goedkope scheefwoners**. Dit betekent dat deze woningen niet beschikbaar zijn voor de groep die deze, op grond van hun inkomen, het hardst nodig hebben.
- Het aandeel van de netto-woonlasten van het inkomen (**woonquote**) is voor huurders van corporatiewoningen redelijk constant en is in Den Helder vergelijkbaar met de gemiddelde woonquote in de Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Noord.
- Voor alle huishoudtypen valt de woonquote binnen de categorie 'vaak nog betaalbaar' (woonquote van 25-35%). De woonquote van eenpersoonshuishoudens is het hoogst en ligt dicht bij de 35%. Daarbij moet worden opgemerkt dat de betaalbaarheid beïnvloed wordt door individuele omstandigheden.

Wonen (2)

Trends (vervolg)

- Woningeigenaren zijn het meest tevreden met hun woning (93% van de woningeigenaren was in 2024 tevreden met de woning, tegen 78% van de bewoners van corporatiewoningen). Sociale huurders zijn het minst tevreden met de woonomgeving (bijna 77%, terwijl dit bij huiseigenaren en huurders van een particuliere woning ongeveer 89% was in 2024).
- Het aantal personen behorend tot de doelgroep 'aandachtsgroepen huisvesting' (waaronder ouderen, vergunninghouders en arbeidsmigranten) is toegenomen. De groei in Den Helder is vergelijkbaar met die in de Woondeal-regio Noord-Holland Noord. Ouderen vormen de grootste aandachtsgroep.

Verbinding met het Helders Perspectief

- De relatief lage WOZ-waarde kan een aanzuigende werking hebben op kopers vanuit andere gemeenten. Zij hebben mogelijk wel meer te besteden aan voorzieningen, maar beperken de beschikbaarheid van woningen voor Helderse huishoudens.
- Een ander aandachtspunt ten aanzien van de beschikbaarheid van betaalbaar wonen is goedkoop scheefwonen door huishoudens. Hierdoor zijn deze woningen niet beschikbaar zijn voor de groep die deze, op grond van hun inkomen, het hardst nodig hebben.
- Gerichte woningbouw die voorziet in de behoeften van verschillende doelgroepen en die zorgt voor dynamiek/doorstroming, heeft aandacht voor:
 - aanbod voor senioren dat levensloopbestendig is en die wordt gerealiseerd in de buurt van voorzieningen.
 - aanbod in combinatie met mogelijkheden voor hybride werken (thuislocaties of gedeelde werkplekken in wooncomplexen)
 - flexibel aanbod voor arbeidsmigranten en vergunninghouders
- Groen, rust, veiligheid en voorzieningen zijn noodzakelijk voor alle bewonersgroepen, maar in het bijzonder voor sociale huurders. Zij zijn hierover het minst tevreden. Wonen in combinatie met recreatie en groenvoorzieningen bevordert de leefbaarheid.

Onderwijs (1)

Trends

- Ten opzichte van het schooljaar 2018-2019 is het aantal leerlingen/studenten (12-24 jaar) in Den Helder in schooljaar 2023-2024 met 7% gedaald. Dit is het gevolg van de daling van het aantal jongeren. Tegelijkertijd is ook het aandeel jongeren dat, bijvoorbeeld vanwege een tussenjaar of uitstroom naar de arbeidsmarkt toegenomen (met 4%-punt).
- Wat betreft deelname aan het voortgezet onderwijs valt op dat leerlingen uit Den Helder vaker kiezen voor een praktijkgerichte opleiding (praktijkonderwijs of vmbo) dan leerlingen uit de regio Kop van Noord-Holland en de arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord.
- Het aantal mbo-leerlingen is tussen schooljaar 2018-2019 en schooljaar 2023-2024 met 17% gedaald, wat een sterkere afname is dan gemiddeld in de Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Noord.
- Binnen het hoger onderwijs wordt vooral gekozen voor een hbo-opleiding. Het aantal studenten nam tussen 2018-2019 en 2023-2024 eerst toe, om vervolgens weer te dalen.
- Logischerwijs daalt met het aantal onderwijsdeelnemers ook het aantal geslaagden. Van degenen die een opleiding met succes afronden heeft een groter aandeel wel een startkwalificatie. In Den Helder is dit toegenomen van 60% in schooljaar 2018-2019 tot 64% in schooljaar 2022-2023. Een startkwalificatie betekent een diploma of certificaat dat aantoont dat iemand een bepaald basisoniveau van onderwijs heeft behaald, waarmee diegene voldoende is voorbereid om te starten op de arbeidsmarkt of met een vervolgopleiding.
- Het aantal personen in de onderwijsregio Noord-Holland Noord dat vanaf studiejaar 2018-2019 het mbo of hbo heeft verlaten blijft constant. Van de mbo gediplomeerden moet worden opgemerkt dat gediplomeerden met alleen een entree-opleiding geen startkwalificatie hebben voor de arbeidsmarkt. Mogelijk dat een deel hiervan alsnog doorstroomt naar mbo-2 of hoger). Iemand die nog niet de leeftijd van 18 jaar heeft behaald blijft leerplichtig totdat er een startkwalificatie is behaald (een diploma havo/vwo of mbo-2 of hoger).

Onderwijs (2)

Verbinding met Helden Perspectief

- Mbo-geschoolden zijn van groot belang voor de sectoren die voor Den Helder van grote economische betekenis zijn. Daarbij gaat het met name om de sectoren maritiem, technologie, energie, zorg, toerisme en agri.
- Daarnaast is het belangrijk om jongeren op te leiden voor beroepen met een groot tekort aan arbeidskrachten (waaronder verzorgenden logistiek medewerkers en verkoopmedewerkers detailhandel).
- Het is van belang om jongeren te interesseren voor onderwijs dat opleidt voor beroepen met een groot tekort aan arbeidskrachten (waaronder verzorgenden, schoonmakers, barpersoneel, machinemonteurs, logistiek medewerkers en verkoopmedewerkers detailhandel) en voor toekomstgerichte sectoren maritiem, technologie, energie, zorg, toerisme en agri. Jongeren moeten goed worden voorgelicht over de arbeidsmarktkansen die deze opleidingen bieden.
- Tegelijkertijd verdient het aanbeveling om te zorgen voor voldoende hoogopgeleiden, gezien de groei van de vacatures in de beroepsniveaus 3 en 4.

Arbeidspotentieel

Trends

Het arbeidspotentieel voor Den Helder en de regio's waar Den Helder deel van uitmaakt, wordt gevormd door de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking, het aantal personen in een uitkeringssituatie, de uitstroom uit het onderwijs en de pendel van werkenden (wonen en werken in verschillende gemeenten).

- Sinds 2018 is de **beroepsbevolking** gegroeid. Dit blijkt zowel uit een toename van de bruto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking binnen de totale bevolking) als van de netto arbeidsparticipatie (aandeel werkzame beroepsbevolking binnen de beroepsbevolking) die zich in alle leeftijdscategorieën voordeed. Opvallend is de groei van de netto arbeidsparticipatie van hoger opgeleiden.
- De toename van de netto arbeidsparticipatie komt tot uitdrukking in een **daling van het aantal personen met een uitkering**. Over de gehele linie is het aantal personen met een uitkering in de periode 2011-2023 met 15% gedaald. Daarbij is de grootste daling te zien is bij het aantal werkloosheids-uitkeringen. Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is vrijwel constant gebleven. Mogelijk zijn deze personen vanwege hun arbeidsbeperkingen moeilijker naar passend werk te begeleiden dan mensen met een bijstandsuitkering.
- Tot slot was de inkomende **pendel** voor Den Helder groter dan de uitgaande: er werkten circa 2.000 personen meer in Den Helder die er niet woonden, dan dat er in Den Helder woonden die buiten Den Helder werkten (2018 en 2024).

- Achtergrondgegevens over pendel (wonen in de ene gemeente, werken in de andere) zijn beschikbaar op COROP-niveau. In de analyse valt het volgende op:
 - Jongeren werken dichterbij huis dan werknemers in oudere leeftijdsgroepen. Zij werken vaker in de COROP-regio Kop van Noord-Holland waar zij ook wonen. Werkenden 75-plussers zijn daarentegen vaker buiten de regio Kop van Noord-Holland gaan werken.
 - In het algemeen geldt voor alle leeftijdscategorieën dat het saldo van inkomende en uitgaande pendel in de COROP-regio Kop van Noord-Holland negatief is. Vooral onder jongeren is een groot deel van de werkenden afkomstig van buiten de provincie Noord-Holland.
 - Mannen leggen gemiddeld een grotere reisafstand om op hun werk te komen dan vrouwen (respectievelijk 26,5 km en 18,6 km begin 2023).

Verbinding met Helders Perspectief

- Tegenover de positieve ontwikkeling van de (relatieve) groei van de beroepsbevolking staat de verwachte bevolkingskrimp tot 2050. Logischerwijs neemt het aantal personen dat beschikbaar is voor de arbeidsmarkt af als de bevolking daalt. Deze ontwikkeling wordt versterkt door ontgroening en vergrijzing. Vanwege een (groeiend) tekort aan arbeidskrachten zal het behoud van voorzieningen onder druk komen te staan.

Arbeidsmarkt (1)

Trends

- Het totaal aantal banen van werknemers is tussen 2018 en 2024 vrijwel gelijk gebleven. Mogelijk dat er wel een verschuiving tussen het aantal fulltimers en parttimers is geweest. Er zijn daarover op het niveau van de arbeidsmarktregio geen cijfers voor handen.
- Het aantal banen blijft vrijwel gelijk, terwijl het aantal werkenden toeneemt (zie Trends Arbeidspotentieel). Een verklaring hiervoor is dat er meer mensen met werk zijn, maar minder mensen met meerdere banen, bijvoorbeeld omdat minder werkenden meerdere banen combineren of een werkende zijn tweede baan verliest, die vervolgens door iemand anders wordt ingevuld.
- Het totaal **aantal vacatures** is tussen het derde kwartaal 2018 en het derde kwartaal 2024 **met 40% gegroeid**. Het aandeel openstaande vacatures binnen het totaal is toegenomen (ruim de helft van het totaal aantal vacatures in k3-2024). Dit geeft aan dat het moeilijker is geworden om vacatures te vervullen.
- Tegelijkertijd is het **aantal werkzoekenden** tussen 2018 en 2024 met 13% gedaald, waarbij ongeveer een derde van de **werkzoekenden** 'van baan naar baan' wil.
- De spanningsindicator drukt in één cijfer uit hoe de arbeidsmarkt in een regio ervoor staat. Deze indicator geeft de verhouding weer tussen het aantal werkzoekenden zonder werk, in bemiddeling, en het aantal beschikbare vacatures.
- Gemiddeld genomen was de arbeidsmarkt in de regio Noord-Holland Noord in het derde kwartaal 2024 als krap te typeren. Van de twaalf beroepsklassen vielen er zeven in de categorie 'zeer krap'. Dit waren:
 - Beroepen zorg en welzijn (artsen, verpleegkundigen, therapeuten, sociaal werkers, verzorgenden);
 - Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen (bestuurders, ambtenaren, politie, brandweer, beveiligers, militairen);
 - Dienstverlenende beroepen (horecapersoneel, kappers, schoonheidsspecialisten, schoonmaakpersoneel, reisbegeleiders);
 - Transport en logistiek beroepen (chauffeurs/bestuurders/piloten, laders en lossers, vuilnisophalers, dagbladbezorgers)
 - ICT-beroepen (software- en applicatieontwikkelaars, netwerkspecialisten);
 - Technische beroepen (ingenieurs, bouwarbeiders, metaalarbeiders, voedselverwerkende beroepen en ambachten (slagers, meubelmakers), elektriciens).
 - Commerciële beroepen (verkoopmedewerkers detailhandel, adviseurs marketing, callcenter medewerkers).

Arbeidsmarkt (2)

Trends (vervolg)

- De vraag naar **hogeropgeleiden** neemt toe. Dit blijkt uit de groei van het aandeel vacatures in beroepen met niveau 3 en 4. De groei is het sterkst voor beroepsniveau 4 (van 17% in het derde kwartaal 2018 naar 25% in k3-2024). Het aandeel vacatures voor beroepen met niveau 1 is gedaald van 20% in k3-2018 naar 11% in k3-2024.
- Vacatures voor beroepen met **beroepsniveau 1** zijn vooral te vinden in de beroepsklassen transport en logistiek en in de dienstverlenende beroepen en voor beroepsniveau 4 in de beroepsklassen managers en ict.
- In het derde kwartaal van 2024 hebben de beroepsgroepen laders, lossers en vakkenvullers (beroepsniveau 1) en verzorgenden (beroepsniveau 2) de meeste vacatures (respectievelijk 1.100 en 1.050 vacatures).
- De beroepsgroep verzorgenden kent sinds k3-2018 ook de grootste groei van het aantal vacatures (met 320%).
- De sector transport en logistiek kent daarentegen weer het grootste gemiddelde aantal vacatures in de periode 2018-2024, namelijk voor de beroepsgroep laders, lossers en vakkenvullers (gemiddeld elk kwartaal circa 1.000 vacatures).

Verbinding met Helden Perspectief

- De vergrijzing zal de bereikbaarheid van zorg- en welzijnsvoorzieningen verder onder druk zetten. De spanning voor ICT-beroepen en technische beroepen is een bedreiging voor technologische innovatie en de woningbouw. Een tekort aan arbeidskrachten voor dienstverlenende beroepen kan consequenties hebben voor het voorzieningenniveau doordat deze bedrijven door tekort aan personeel niet kunnen voortbestaan en uit het straatbeeld verdwijnen.
- Om de uitstroom van werkenden uit de regio te beperken, is het belangrijk om te zorgen voor werkgelegenheid op lokaal niveau. Daarbij is een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven ook van belang.
- Ten behoeve van de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt is het belangrijk om bedrijven te stimuleren om stages en werkplekken aan te bieden. Daarnaast kunnen bedrijven actief betrokken worden bij het vormgeven van onderwijsprogramma's.

Recreatie en toerisme

Trends

- Het aantal vestingen in de sector recreatie en toerisme groeide in de periode 2019 – 2023 sterker dan de groei van het aantal banen. Er was sprake van een groei van het aantal banen van 4,6% en een groei van het aantal vestigingen met bijna 29%. Daarmee groeide het aantal banen in de Den Helder iets minder sterk dan gemiddeld in de regio Kop van Noord-Holland en de arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord, terwijl het aantal vestigingen gemiddeld sterker groeide.
- Tussen 2019 en 2023 nam het aantal gasten in de COROP-regio Noord-Holland Noord toe met 16% en het aantal overnachtingen met bijna 21%. Daarbij zijn vooral vakantiewoningen en kamperen in trek. Zowel het aantal gasten als het aantal overnachtingen is na de coronapandemie hoger dan voor de pandemie.
- De groei van het aantal overnachtingen zorgt ook voor een (beperkte) toename van de toeristische druk, uitgedrukt in de toeristische intensiteit (het aantal overnachtingen per 100 inwoners per dag) en de toeristische dichtheid (het gemiddeld aantal overnachtingen per dag per vierkante kilometer).

Verbinding met Helders Perspectief

- In het Helders Perspectief is het benutten en versterken van recreatie en toerisme een belangrijke ambitie. Hierbij gaat het om:
 - de sociaal-maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme, zoals het aanbieden van (voorzieningen die aansluiten op de behoefte van de inwoners
 - het behoud van cultuur en erfgoed
 - het vergroten van het draagvlak voor natuur door inzet op recreatie en toerisme
 - de economische waarde door versterking van het stedelijk toerisme die bijdraagt bij aan behoud van voorzieningen
 - de gezondheidswaarde, zoals zorgen voor een beweegvriendelijke openbare ruimte
- De analyse laat zien dat de economische waarde van recreatie en toerisme in de regio is toegenomen. Het is van belang dat Den Helder deze waarde benut, niet alleen voor het aantrekken van toeristen en recreanten van buiten Den Helder, maar ook voor de bijdrage aan de kwaliteit van leven voor de inwoners van Den Helder zelf. Daarbij is het van belang dat goed in beeld is wat de behoeften van de (verschillende bevolkingsgroepen binnen) de Helderse bevolking zijn

Gemeentelijke uitgaven voorzieningen

Trends

- Het totaal aan gemeentelijke uitgaven ligt in 2023 29,5% hoger dan in 2018. In 2023 bedroegen de gemeentelijke uitgaven bijna € 270.000.000,- .
- Met een omvang van ruim € 121.700.000 komen de **meeste uitgaven** voor rekening van het **taakveld 'Sociaal domein'**.
- In Den Helder liggen de gemiddelde uitgaven lager. In 2018 lagen vooral de uitgaven voor 'Verkeer, vervoer en waterstaat', 'Economie' en 'Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing' lager, terwijl dat in 2023 met name gold voor 'Bestuur en ondersteuning'.
- Voor Den Helder geldt dat de feitelijke uitgaven de begrote uitgaven overschrijden. Het **saldo tussen feitelijke en begrote uitgaven** is het grootst bij 'Sociaal domein'. Gerelateerd aan het aantal inwoners geldt dat alleen voor de taakvelden 'Economie' en 'Volksgezondheid en milieu' de uitgaven vrijwel in lijn zijn met de begroting.
- Per cluster van het Gemeentefonds is geanalyseerd hoe de uitgaven zich verhouden tot de inkomsten. In vergelijking met de benchmarkgemeenten heeft Den Helder relatief zowel hogere inkomsten als uitgaven voor het cluster Sociaal domein. Verder blijkt dat het aandeel voor het cluster Sociaal domein binnen de totale uitgaven kleiner is dan binnen de totale inkomsten.

Verbinding met het Helders Perspectief

- De bezuinigingen op voorzieningen als gevolg van het verwachte ravijnjaar 2026 kunnen mogelijk een aanzienlijke impact hebben op het voorzieningenniveau.

